

geduld en
gaan, dan om
de onderste-
niet ontbreken
ne knien voor
ingerechtigd
Gode de eer
Christus niet
en sterke de
nevens de ge-
alschte Woord
— Amen!

as zelfs. Maar
laatlundend
Synode van
wat eenling de
dorst opko-
lerdijg onder

geheate Gere-
kloekte hand

is eere naam
partij, die in-
leven oefent,
de Dordsche
taven stellig
terfel vorm en

terrein toont
erde kerk te
le aan boord
toen met het

staan er thans
het land, die
ude Gerefor-

weging is ge-
mpen, maar
haar kweek-

en nadat men
oren, verza-
jaarvergade-
dieselfden
in 1619 zoo
n Dordt ge-

dt scheidde,
alle genade,
der waarheid
en tot op
id mocht be-

te vijand en
as.

is, heeft de
ghoorder en
r contraria,
munten gra-
denis en dat
ar door de
hersteld in

n belangrijk
id van Prof.

vereening
met het in
uitgave van
Synoden in
brachte wij-

ad behoefte,
landboelje"
uitgave, en
enstelijk ook
en te zeer
doen.

h de moeite
lijk archief
en en op te
niste kennis
den te vin-

authentieke
m, met de
n, maar ook
behoorende
el voorhan-

gelijk.
n bijna alle
kst worden
ts kon door
t handeling
steld.

utgers zich
auwkeurige-
Tot op de
eft hij door
i telst ge-
de authen-

n inleiding
ten gecor-
telling in-
at gesteld
over deze

n nog meer
erms veel
of tot aller-
en en toe-

te dat deze
ja, en dat

kleurlooze
acten kleur
te doen in-
eden door
racht.

formeerde
lang, juist
en eertijds

, als ware
ynoden te

gaan aanzitten, en hen te hooren besluiten
Natuurlijk, niet om hen op echt Chinees-
schen trant letterlijk te copieren, maar om
leering aan hun doen en laten te ont-
leeren, en te zien, in wat weg ze de kerken
geleid hebben.

De titel van het werk is: *Werken der
Marnix-vereeniging. Serie II, Deel III.
Acta van de Nederlandsche Synoden der
zestiende eeuw, verzameld en uitgegeven
door Dr. F. L. Rutgers.* De uitgave wordt
ingeleid door een voorrede van Prof. Dr.
J. J. van Toorenbergen, namen de *Marnix-
vereeniging*.

Dit is tevens het laatste deel dat de
Marnix-vereeniging in het licht zendt.
Ze zal zich onthouden.

Toch heeft ook deze Vereeniging een
kostelijken dienst aan onze kerk bewezen,
door veel oud materiaal onder ieders be-
reik te brengen, en Dr. Rutgers heeft aan-
sprake op aller dank, dat hij de serie dezer
Marnix-vereeniging door een zoo belang-
rijke uitgave op zoo keurige wijze beslo-
ten heeft.

Elke Gereformeerde kerkeraad zorgt nu
maar, dat hij deze uitgave van den officiëlen
tekst der Synodale acten machtig worde.

Tevens leere Dr. Kleyn uit deze editie
om niet te bond te spreken.

Die Doctor toch had staande gehou-
den, dat het stuk waarop de heeren Prof.
Lohman en Rutgers, zich als op de authen-
tiekte acta van 1574 beroepen, slechts een
copie was, en geen echt stuk kon zijn.

En wat blijkt nu?

Dit, dat Dr. Kleyn zoo sprak zonder
het stuk ooit gezien te hebben, alleen af-
gaande op een foutieve optekening in
een catalogus.

Ten overvloede heeft Dr. Rutgers er
voor gezorgd, dat aan zoo laffe tegenspraak
nu een einde is gekomen.

Op zijn verzoek toch heeft de bibliothe-
caris Dr. H. C. Rogge het stuk ingesien,
en zich bereid verklaard, om elk belang-
hebbende te bewijzen, dat het stuk wel
terdege authentiek was, en niet, zooals
Dr. Kleyn beweerde, een copie.

Ten slotte zij nog opgemerkt, dat deze
uitgave zich tot de 16de eeuw bepaalt, en
dat dus de acta van 1619 hier niet in
voorkomen.

Volgen ze eerlang in een afzonderlijke
uitgave van Dr. Rutgers' hand.

In zake Sliedrecht ontving de redactie
van de *Hervorming* den indruk, dat de
zaak nu uit is.

Ze schrijft toch:

Juist toen ons vorig nummer was afgedrukt,
ontvingen wij bericht dat Friesland's Provinciaal
kerkbestuur de bezwaren tegen het beroep van
Dr. Liefstuck te Sliedrecht ongegrond had ver-
klaard.

Daarmee is de zaak geëindigd; maar de to-
estand is er natuurlijk in geen enkel opzicht
door gewijzigd. Morgen aan den dag kunnen
dergelijke bezwaren weder tegen een beroep
worden ingebracht, en kan een of ander Pro-
vinciaal kerkbestuur oordeelen zooals het Clas-
sicaal Bestuur van Sneek deed, in een zin dus
afwijkend van dien, waarin Friesland uitspraak
deed.

Of deze opinie alleen op gissing steunt,
of wel op ingewonnen bericht, weten we
natuurlijk niet.

Toch veroorloven we ons, aan de juist-
heid van dit inzicht te twijfelen.

Moelijk toch kunnen we ons voorstellen,
dat de kerk van Sliedrecht nu toch weer
den loochenaar van den Christus als leeraar
zou ontvangen, en alzoo wetens en willens
een wolf onder de schapen zou uitzenden,
vermoud in het herderskleed.

En ook van het Classicaal Bestuur van
Sneek kan toch kwalijk verwacht, dat het
thans het hoofd in den schoot zal leggen.
Het Classicaal Bestuur van Sneek heeft
nu eenmaal voor God en menschen uitge-
sproken: Deze Dr. Liefstuck, dien we als
mensch en burger in zijn ongerepte waarde
laten, is als lid en leeraar in de kerk van
Christus een onmogelijkheid. Hij is geen
herder, maar een wolf. Hij predikt den
Christus niet, maar voert van hem af.

De belijders des Heeren in dit Bestuur
kunnen dus niet toelaten dat deze Dr.
Liefstuck langer aan het Avondmaal toe-
trede, veelmin dat hij het bediene.

Zij moeten, zoo ze ernstige mannen zijn,
die met God en niet met hun positie reke-
nen, den aangebonden strijd voortzetten,
en mogen niet rusten, eer aan dezen kerke-
lijken misstand een einde is gemaakt.

Theorieën en uitvluchten baten hier niet.

o, Niets is lichter dan een prachtig
systeem op te zetten, waarin klaar en dui-
delijk bewezen wordt, dat niets u belet,
vlak tegen 's Heeren gebod in te gaan,
door plicht en roeping te verzaken; en
ten leste zelfs in zonde heiligheden te zien.

Het Antinomianisme is zoo oud als de kerk
soms is men zelfs zoo ver gegaan om „de
goede werken" schadelijk te noemen, en
heil te zien in het nalaten er van.

Nog zijn er lieden, ook ten onzent, die
er iets loffelijks in zien om de zonde te
laten voortwoekeren, opdat er meer genade
uit voortkome en die dan deze theorie goed
praten, met te zeggen: dat deze zonde een
oordeel is, dat over hen komt, en waar
ze geen hand tegen mogen uitsteken.

Toch zou het schriklijk zijn zoo Bedie-
naren des Woords, na eenmaal verklaard
te hebben, dat Dr. Liefstuck „een wolf in
de schaapskool" is, nu zelfs in dit Anti-
nomianisme heil zochten en er hun kerken
in voegingen.

Dan moet die wolf maar aldoor de kudde
verwoesten.

En de kerken moeten het aanzien.

Er niets tegen doen.

Om ten slotte in dat begaan laten van
den wolf hooge kerkelijke wijsheid te roe-
men, ter redding van hun genootschap.

Mannen broeders, de goede herder stelt
zijn leven voor de schapen!
Weest dan geen huurlingen!

Droef geval.

Uit Amsterdam ontvingen we van een
zeer vertrouwde zijde deze mededeeling:

„Ik was Zondagavond bij N. N., en die
deelde mij mede, een bezoek gehad te hebben
van Dr. Krayenbelt, en dat hij toen hij hoorde,
dat hij bij een dolerende aan huis was, aan
het razen en schelden sloeg en onder anderen
tot twee malen zede: „Praat je mij van Dr. Kuy-
per, neen, ik heb zelf toen de stukken ge-
teekend, maar toen ik begreep dat het een dub-
belgespionage was, trok ik mij terstond terug,
want Dr. Kuyper heeft de brandant opengebru-
kt, en heeft er f 50.000 bankpapier uit ge-
stolen," en toen vroeg N. N. „gestolen, u bedoelt
zeker de collecte welke de gemeente drie jaren
gehouden heeft." Toen zede hij: „Neen, zeg ik
je, gestolen zijn ze!"

De schrijver vraagt wat aan zoo laag-
hartige beschuldiging te doen is.

Ons dunkt, dit is volkomen duidelijk.
Stel het feit was waar, dan moet de
Officier van Justitie natuurlijk Dr. Kuyper
terstond strafrechtelijk vervolgen.

Met dit nummer van ons blad, waarvan
we ten overvloede een nummer aan den
Officier van Justitie zullen zenden, is het
gerucht nu publiek gemaakt.

Laat ons nu afwachten, of er een ver-
volgung wordt ingesteld.

Zoo ja, dan zal de rechter beslissen.

En zoo niet, dan blijkt hieruit, dat het
gerucht zoo dwaas en onzinig is, dat de
Officier van Justitie er zelfs niet aan denkt,
het een oogeblik voor iets anders, dan
van een puur lasterlijk gerucht te houden.
Over de zaak als zaak dus geen woord
meer.

Maar wel mag hier nog de vraag staan,
wat te denken van een Dienaar des Woords,
die met zijn eenen voet in het graf staat,
en die (soo geschied is, wat deze brief
meldt) derwijs tegen beter weten in, uit
louter boozie drift, zijn ziel besondigt.

Voelt dan Dr. Krayenbelt niet, hoe hij
door zulk een wapen te hanteeren, zijn
eigen zaak bederft?

Theorieën van kerkzuivering.

XIV.

De twee duaver besproken theorieën zijn
dan nu in zuivere lijn geteekend.

De eerste theorie, die de kerk reformeer-
ren wil aan hoofd en leden, bezit daarin
haar vast en eigenaardig kenmerk, dat de
in haar geest bedoelde reformatie ondernomen
en volvoerd wordt door het Kerkbestuur
zelf. *Die regeren reformeren*. Iets waar-
uit tevens volgt, dat deze theorie haar
grens vond en niet verder kan, zoodra de
regeerders de reformatie bestrijden in ste
van haar te steunen. *Erasmiaansch* wordt
deze theorie, zoodra ze zich ook dan nog
zoekt te handhaven als de regeerders hun
ontwil om te reformeeren getoond hebben.

De tweede theorie, die de kerk wil re-
formeeren, tegen den onwil der regeerders
in, door de geloovigen, heeft dan ook tot
eigenaardig kenmerk: 1° dat de geloovi-
gen hier niet passief blijven, doch hande-
lend optreden; voorts 2°, dat zij optreden
in den weg van *scheiding*, door zich af te
scheiden van de regeerders, hetzij plaatselij-
k of algemeen van het kerkverband; en
eindelijk ten 3°, dat zij de plaatselijke
kerk niet oplossen, maar *namens haar* han-
delen, en teruggaan op het historisch ver-
band. Deze theorie der *Doleantie* vindt
dus haar natuurlijke grens daar, waar
„de geloovigen" niet bij machte blij-
ken gequalificeerd namens hun plaat-
selijke kerk op te treden. Ook waar die
grens overschreden is, nog in den vorm van
Doleantie op te treden, leidt tot het ziekte-
verschijnsel, niet van het Erasmianisme,
maar van het Doleantisme. Beide malen
beschouwt men zijn theorie dan als *absoluut*,
terwijl ze toch slechts onder bepaalde bedin-
gen recht van bestaan heeft. Deze tweede
theorie is gevolgd door de Contra-Remon-
stranten in 1600, te Ulrum in 1834, en
voorts in 1886 te Amsterdam.

Thans rest ons nog de derde theorie te
bespreken, die men gemeenlijk die der *Separatie*
noemt, maar die toch door dezen naam
deswege niet duidelijk wordt aangeduid, over-
mits de Doleantie eveneens van *Separatie*
uitgaat. Ook het sterker en scherper woord
Afscheiding helpt ons hier niet, want dit
woord *afscheiding* gebruikte men ook te
Ulrum, waar het nochtans zuivere Doleantie
was. Het verschil en onderscheid tusschen
de tweede en derde theorie schuilt dan ook
niet daarin, dat de één op scheiding, en
de andere op niet-scheiding zou berusten.
Beide volvoeren ze den Schriftuurlijken plicht
van breuke en scheiding. Maar hierin ligt
het verschil. Terwijl bij de Doleantie „de
geloovigen" optreden, niet qua individue-
le belijders, maar als *saam tot één plaat-
selijke kerk behoorende* en dies de kerk
representeerende, treden bij deze derde theorie
niet „de geloovigen", maar „geloovigen-
gen" op; en deze geloovigen continuee-
ren niet de oude firma in nieuwe formatie
maar formeeren een *nieuwe kerk*. Het is
reformatie door *nieuwe plantatie* van
kerken, gelijk onze vaders dit noemden.

Ook deze theorie nu heeft ongetwijfeld
haar recht van bestaan, en zij, die op zijn
Erasmiaansch, of door *Doleantie* ver-
leid, het goed en deugdelijk recht van ook
deze derde theorie in absoluten zin be-
twisten, staan geoordeeld voor de recht-
bank der geschiedenis.

Immers, in heele landen is tijdens de
Reformatie, de vrijmaking der Gerefor-
meerde kerken, niet volgens de theorie
der Doleantie, maar wel terdege volgens

de oude theorie van nieuwe plantatie
van kerken tot stand gekomen. Zoo
ging het toe in bijna heel Polen en Bo-
hem en Hongarije; in Tyrol en Stier-
marken; in Italië en Spanje; en zelfs in
een groot deel van Frankrijk.

Ja, wat nog sterker spreekt, ook in ons
eigen vaderland zijn desijds heel wat ker-
ken, zoowel in de Zuidelijke als in de
Noordelijke Nederlanden, op deze en geen
andere wijze gereformeerd.

Met name onze vluchtelingkerken in
Engeland, in Oost-Friesland, in Polen, enz.
waren uiteraard geen overplaatsing van
plaatselijke kerken, maar plantatie van ge-
heel nieuwe kerken.

En zoozeer erkenden ook onze vaders
het goed recht van deze derde theorie,
dat nog op de Synode van Dordrecht
in 1619 Art. 7 der Kerkenordening van
Dienaren spreekt, die door de classis wor-
den uitgezonden „om kerken te vergaderen",
omdat er van de geloovigen geen actie
uitging.

Wie dus door uitsluitend de eerste theorie
(Reformatie aan hoofd en leden) te er-
kennen, d. i. de Reformatie door de *kerk-
regeerders*; hetzij door alleen de tweede
theorie (die der Doleantie) d. i. door „de
gequalificeerde geloovigen" te huldigen,
deze derde theorie *absoluut* veroordeelt,
neemt een ten eenemate onhoudbaar
standpunt in.

Wel spreekt het vanzelf, dat deze derde
theorie eerst recht van bestaan erlangt, als
theorie 1 en 2 onprofieliek bleken.

Ook zij heeft evenals theorie 1 en 2
haar natuurlijke grenzen. Maar bestaans-
recht heeft ze desmettemin ongetwijfeld,
en het komt er, om dit te vatten, slechts
op aan, ook haar eigenaardige kenmerken
helder in te zien.

Deze derde theorie nu gaat tot haar *plan-
tatie* van een nieuwe kerk niet over, alsof
er ter plaatse nog nimmer een kerk van
Christus bestaan had. Integendeel, ze be-
lijdt en erkent, dat er ter plaatse, waar ze
werken wil, wel terdege eens een kerk van
Christus geplant was; ook dat deze kerk
eenmaal in goede formatie is geweest;
maar ze betuigt voorts, dat de formatie
van deze plaatselijke kerk allengs geheel
in het ongereede is geraakt; niet enkel
daardoor dat de regeerders niet reformeer-
den wilden, maar ook doordien „de geloov-
igen" zoo uiteen werden geslagen dat er
van een formele actie huanczijds geen
sprake meer kon zijn.

Zij constateert derhalve: 1°, dat er eer-
tijds een goede kerkformatie bestond; 2°, dat
de kerk van Christus er nog in enkele be-
lijders gerepresenteerd is en voortleeft; maar
3°, dat deze enkele belijders niet meer in
staat zijn, om gequalificeerd op te treden.
Dientengevolge noopt zij dan deze een-
kele belijders, om de ruïne waarin ze huis-
den, te verlaten; over te gaan tot het
stichten van een nieuwe kerkformatie; en
in deze nieuwe formatie het middel te soe-
ken, om de ondergegangene kerk weer
als een doode uit haar graf te doen op-
staan.

Feitelijk teekent zich dus deze theorie
in haar onderscheid van de tweede. Immers,
de tweede theorie (Doleantie) gaat uit van
de onderstelling, dat als ze op 1 Januari
1890 in werking treedt, er op 31 Decem-
ber 1889, hoe gebrekkig ook, toch nog een
formatie van de kerk van Christus te die
plaats bestond; dat de geloovigen tot die
formatie behoorden; en dat deze krach-
tens de rechten die deze formatie hun
gaf, alsnu reformeeren.

De derde theorie daarentegen onderstelt
een leemte. Ze erkent wel dat er oudtijds
een formatie der kerk bestond; ze neemt
ook aan, dat aldoor en tot op het laatste
oogenblik de onzichtbare kerk van Christus
te die plaats voortleefde; maar ze oordeelt,
dat de formatie van deze kerk
allengs wegzonk en omsloeg in een *val-
sche* formatie; dat er alzo een tijdlang
geen ware formatie van Christus' kerk te
die plaats bestond heeft; dat de formatie,
waartoe de geloovigen behoorden, de formatie
der *valsche* kerk was; dat zij derhalve
aan deze formatie geen rechten hoegenaamd
kunnen ontleenen; en derhalve wel als in-
dividuele belijders van den Heere een
nieuwe formatie in het leven kunnen roe-
pen, maar dat deze formatie dan ook ge-
heel nieuw is, en niemand er toe komt
dan door nieuwe belijders.

Gelijk men ziet, hangt dus het onder-
scheid tusschen beide theorieën: 1°, aan het
oordeel dat geveld wordt over de formatie
der kerk op het oogenblik, dat men re-
formeeren gaat; en 2°, aan de rechten die
men oordeelt aan de vroegere formatie te
kunnen ontleenen.

Wat het eerste punt aangaat, oordeelt de
tweede theorie (Doleantie), dat er niet alleen
eertijds een kerk van Christus te die
plaats in goede formatie bestond had, maar
ook dat deze formatie, hoe ook allengs ver-
basterd, nog altoos als formatie gold tot op
het oogenblik dat ze onhoudbaar wierd,
en men deswege breekt en scheidt en re-
formeert. Terwijl omgekeerd de derde
theorie oordeelt, dat de eertijds goede formatie
geheel inzonk; allengs omsloeg in
valsche formatie; en dus sinds lang be-
staand moest worden, *als niet meer be-
staande*. Dientengevolge verbouwt de Do-
leantie den gevel voor het bestaande huis,
terwijl de derde theorie het huis of liever
de ruïne uitgaat en een geheel *nieuwe* huis
sticht.

Dit hangt dus aan deze quaestie: Wordt
de kerk valsch voor of eerst door het op-
treden van de zuivere formatie? Hierop nu
antwoordt de Doleantie: „Eerst door het
optreden van de zuivere formatie wordt de
oude voor *valsch* verklaard; terwijl de
derde theorie geneigd is om te meenen, dat
de oude formatie voorlang reeds een
„valsche kerk" geworden was.

En wat het tweede punt aangaat, zegt

de man der tweede theorie: „Ik leefde
dusver in een verbasterde kerkformatie;
maar steeds behield ik in deze formatie het
onvervreembaar recht om met mijne mede-
geloovigen tegen de regeerders op te tre-
den, en de kerk te reformeeren. Van dit
recht nu maak ik gebruik". Terwijl de
derde theorie zegt: „Ik leefde sonder het
te merken in een valsche kerk. Hals over
kop ben ik daarom deze valsche kerk uitge-
loopen. Van rechten die ik in deze valsche
kerk bezat kan dus geen sprake zijn. En
al wat mij rest is, met anderen, die even-
als ik uit dit kwade huis ontkwamen, een
nieuwe tentie uit te spannen".

Waarmee dan saamhangt, dat de Dole-
antie zegt: „Door mijn reformatie heb ik
aan dezelve plaatselijke kerk een nieuwen
kerkeraad gegeven; er is een nieuw bestuur
in opgericht, en een nieuwe orde van za-
ken in het leven geroepen. Wie zich uit
de oude formatie aanmeldt, is dus, zoodra
hij zich als geloovige openbaart, van gelijken
rechten als ik ben; en over de
anderen moet een oordeel van tucht gaan,
waardoor ze of herwonnen of gebannen
worden". Terwijl de derde theorie oordeelt:
„Ik ontkwam aan de valsche formatie,
stichtte een geheel nieuwe formatie;
wie dus uit de oude formatie zich bij mijn
nieuwe formatie aan wil sluiten, moet door
mij nog eerst tot een „geloovige" gestem-
peld worden".

Zien we in ons slotartikel, tot welke
wederzijdse verhouding dit leidt.

De naamstelling van het Provinciaal Kerk-

bestuur van Friesland is aldus:

J. Alingh Prins, F. J. P. Moquette, Dr.
J. van Loenen, W. H. Stegenga, M. E.
van der Meulen, Jhr. Mr. J. H. F. K. van
Swinderen en Mr. P. A. Bergsma.

De namen, een vorig maal opgegeven,
zijn die van het Classicaal Bestuur van
Leeuwarden.

KUYPER.

Uit de Pers.

Over den afloop van de kerkelijke procedure
te Rotterdam schrijft de *Hoop* een uitmuntend
artikel, waaraan we het volgende ontleenen.

Van de zijde der „Bischep" werd beweerd, dat de
gedaagde in geweten ouderling bij de Nederlandsche
Hervormde gemeente te Rotterdam, doch op 14 Janu-
ari 1887 door het Classicaal Bestuur van Rotterdam
voor onbepaalde tijd in die bediening is geroepen
op 11 November daaraanvolgende door het provinci-
aal Kerkbestuur van Zuid Holland is ontzet van alle
kerkelijke ambten en bedieningen in genoemde Ge-
meente en in de Ned. Herv. Kerk, en van het lid-
manschap der Kerk; dat hij dus niet meer tot die
Kerk behoort, minst van al enig ambt in die Kerk
behoort, en dat hij, gevolgelijk, behoudens rekening
en verantwoording van zijn beheer aan den „Kerk-
raad" der gemeente, moet overgeven, wat hem in zijn
qualiteit van ambtsdrager in de Ned. Herv. Gemeente
werd toevertrouwd en nog in zijn heft is.

Deze resolutie van 100 leden als listal en de
eisch zoo billijk als mogelijk, *indien geen rekening*
werd gehouden met de afsnijding der Synodale Or-
ganisatie van 1816 door den weinigen Kerkeraad, op
weinig wijse, in een wetlige vergadering, voor de
gehele gemeente.

Maar ziehier nu de tegenredeneering:

Had de heer Vrolijk zich *afgescheiden* van het Ker-
kenootschap, of was hij door een over hem geplaatst
bestuur, volgens de reglementen van het Genootschap,
uitgezet, dan zou voor den eisch in de dagvaarding
grond bestaan.

Doch met de afsnijding der Synodale Organisatie
voor de gehele gemeente werd aan alle autoriteiten
der Synodale Besturen, over de gemeente collectief en
over ieder lid persoonlijk, een einde gemaakt. De
Gereformeerde Kerk van Rotterdam werd vrij van de
Organisatie van 1816, er bestond niet langer een
„Ned. Hervormde Gemeente van Rotterdam" als af-
deeling van het Ned. Herv. Kerkenootschap; en dus
ook geen Kerkeraad der „Gemeente", noch Classi-
aal of Provinciaal of Synodaal Bestuur, dat een juris-
dictie over de Kerk van Rotterdam kon uitoefenen.
Die Kerk behield, toen zij de Dordtsche Kerkenor-
ding weder van kracht stelde, haar recht op hare
zelfde goederen, en alleen aan den Kerkeraad dezer
Kerk konden en kunnen hare ambtsdragers reken-
plichtig zijn van mogelijk geldelijke beheer, dat heen
als leden des Kerkeraads was opgedragen.

Dit werd ter terechtzitting ook voorgebracht.

Van omte zijde werd aangevoerd, dat „de zich bij
dagvaarding als Algemeen Kerkeraad der Nederlan-
dsche Hervormde Gemeente te Rotterdam qualifice-
rende personen" niet gerechtigd zijn te samen die
qualiteit te voeren" en dat de zich dus „respectievelijk
als ouderlingen en diakenen betitellende personen elk
voor zich het recht niet hebben, zich die aangenomen
hoofdschakelen toe te eigenen. Geconcludeerd werd
door de advocaten derzijnde, Mr. Heinen en Jhr.
Mr. Wierstra die Savornin Lohman, dat de in het hoofd
der dagvaarding genoemde predikanten, ouderlingen
en diakenen worden verklaard, niet gerechtigd te zijn
zich te noemen den Algemeenen Kerkeraad der Ned.
Herv. Gem. te Rotterdam en als zoodanig die ge-
meente te vertegenwoordigen, en alzo worden ver-
klaard *niet onafhankelijk* in de door hen ingestelde vor-
dering met hunne voordeeling uit eigen beurs in de
proceskosten".

Toch hielp dit verweer niet. De rechtbank
rekenende alleen met de *Reglementen*. Zoo stond
men voor een *petitio principii*, die elk ver-
weer machteloos maakte, en waarom men van
pleidooi afzag en nu ook van appél afziet.

Deze exceptie van disqualificatie werd door de
rechtbank bij vonnis van 27 Februari 1889 verworpen.
Op welken grond? Emvondig op grond der *Synodale*
Reglementen, die door den Kerkeraad, 5 Januari 1887,
voor de gehele gemeente, op wetlige wijze waren
terzake gezet! Door de rechtbank werd echter alleen
gevoerd: „Wat zeggen de *Synodale Reglementen* en
daarnaar werd geoordeeld".

Het recht, neen de verplichting der Kerk, om hare
regering in te richten naar Gods Woord; de gebo-
den plicht der ambtsdragers, om te waken, dat de Ge-
reformeerde Belijders, naar Gereformeerde Kerkenor-
ding, in de Gereformeerde Kerken gehandhaafd
worden, mocht zelfs niet in dat komen. Met het feit,
dat de Kerkeraad, krachtens zijn ambt, voor de ge-
hele gemeente de Synodale Organisatie had afge-
scheiden, en dat dus de Synodale Reglementen voor de
Geref. Kerk van Rotterdam van geen enkel kracht waren.
werd door de rechtbank niet gerekend; daarvan werd
geen nota zelfs genomen. En welke de uitspraak der
rechtbank zou zijn, volgens de *Synodale Reglementen*, was
natuurlijk te voorzien.

Met de verwerping der exceptie van disqualificatie
was het geding voorspoedig voor de rechtbank be-
loofd. Pleiten derzijnde kon nu niets meer
geven. En daarom, toen de zaak 15 April 1889 ten
principale voor den rechter kwam, werd namens den
gedaagde, door den procureur Mr. Bijk, volgens advies
onzer advocaten alleen verklaard, dat hij „na de
verwerping der door hen voorgedragen disqualifica-
tie exceptie *gem. leeft bij verder tegen*
graak en zich ten opzichte van den tegen hem inge-
stelden eisch refereert aan 's Rechters oordeel".

Hiermee zijn de punten op de 6 gezet. De
vraag staat toch metterdaad zoo en niet an-

ders: 1°. Heeft een kerk van Christus ook met
den Christus en zijn woord, of alleen met de
bevelen der kerkelijke bestuurders te rekenen?
en 2°. Mag een kerk of mag ze niet tegen
revolutionaire daden van ingedrongen bestuur-
ders reageren?

De rechtbank zegt beide malen *neen*.
Maar dan geldt ook wat we zoo dikwijls
reeds uitspraken, dat een kerk, die kerk van
Christus wil blijven, geen *rechtpositie* heeft
in Nederland.

KUYPER.

Officiële berichten uit de Ned. Geref. kerken.

Nadat de kerkeraad der Ned. Herv. Gem.
van Bergen op Zoom vruchteloos was aange-
zocht in een gemotiveerd adres om terug te
keeren tot de rechte leer en regering der
kerk, is daarvan kennis gegeven aan deputati
classis van Noord-Brabant. Ook door dezen is
vruchteloos de kerkeraad vermaand, den Kon-
ing der kerk gehoorzaam te zijn. Dus is met
medewerking der classis door de gemeente